

Compte amb el determinisme

Ana Cobos Cedillo

Orientadora de l'IES Ben Gabirol de Màlaga. Presidenta de COPOE

Al nostre món i, consegüentment, als centres educatius, s'hi ha instaurat la idea que les coses «són com són» i que les persones es comporten d'una manera o d'una altra per alguna explicació racional.

D'acord amb aquest pensament, quan veiem que el Pedro, de 13 anys, falta al respecte als seus companys i companyes i al professorat, ràpidament acudim al raonament que ens pot semblar lògic: «És que el Pedro té el pare a la presó». Així doncs, les persones que ens senten ja en tenen prou amb els nostres arguments per comprendre la situació, i «problema resolt». Això no obstant, amb aquesta mena d'ex-

plicacions sobre la realitat, potser contribuïm a fer-la comprendre i a comprendre-la nosaltres mateixos, però no a transformar-la. I, encara més, estem assumint un determinisme mercès al qual fins i tot podem arribar a entendre que el Pedro acabi a la presó com el seu pare.

Compte amb aquesta mena d'explicacions, perquè, **des d'aquest determinisme «racional», el sistema educatiu contribueix de manera «irracional» a instaurar la reproducció social, mentre que, precisament, el que ha de fer és mirar de transformar certes situacions** i no estalviar recursos per educar el Pedro, evitar que reproduïxi la vida del seu pare i procurar que sàpiga transformar la realitat que l'envolta i el propi futur. Per això, en aquest moment històric i interminable de «retallades», cal recordar que, amb mitjans, és possible superar determinismes i que el repte del sistema educatiu del segle XXI és promoure la transformació social i procurar una bona qualitat de vida per a tothom. ■

La necessària trobada entre escola i comunitat

Antonio Alcántara

Educador social. Ateneu Popular 9Barris

La recerca de la formació integral de la persona i l'optimització d'uns recursos cada vegada més minsos provoquen que els projectes educatius s'obrin al medi que els envolta i a espais nous d'intervenció.

La vida diària de moltes persones transita entre una educació formal i reglada i una altra amb un caràcter social i comunitari. La primera és pròpia de la institució escolar i la segona, d'entitats socioculturals en molt casos arrelades a un territori concret, a una comunitat. El punt de trobada entre aquests dos espais és l'àmbit de l'acció educativa comunitària. Esdevé la necessària unió de dues realitats que es

complementen i que cada vegada basteixen més ponts entre elles. **Ens trobem davant d'un paradigma educatiu que va més enllà de les escoles o de les entitats. Aterra les parets de les institucions per generar espais nous on la comunitat adquireix el protagonisme de la seva pròpia educació.** Des de la participació i per la transformació social.

El treball comunitari en l'àmbit educatiu no és fàcil, encara que els resultats esdevenen espectaculars. El benefici i l'impacte social de l'acció educativa es multipliquen. Permet que les persones i la comunitat creixin, alhora que n'optimitza els recursos. El rol de la comunitat és el de protagonista, per tal d'assumir l'anàlisi de la realitat, les accions i els recursos per millorar-la. Exigeix grans dosis de generositat, de porositat i d'intenció de compartició amb tots els agents socials que entren en joc. Un repte amb resultats increïbles. ■

EN LÍNIA

Fer bona lletra?

Al «Fòrum» del número anterior, hi vàrem publicar l'opinió de Montserrat Fons arran de la polèmica que va suscitar la notícia que ens arribava de Finlàndia sobre la supressió de l'ensenyament amb la lletra lligada. Heus ací les aportacions que hem recollit sobre aquesta qüestió.

Txaro Franco

Mentre es continuï focalitzant l'escriptura en el traç, estarem perdent un temps molt valuós que hauríem d'invertir a «treballar» la interpretació i la producció de textos en un sentit més profund: acostament a les pràctiques socials de lectura i escriptura, funcionalitat de la llengua escrita, estratègies de lectura, procés de planificació del text escrit, decisions que cal prendre durant l'escriptura, revisió d'esborranys com a pràctica per millorar el text, etc. Activitats imprescindibles per realitzar una lectura i una escriptura autònomes i que moltes persones adultes no dominen, encara que hagin completat molts quaderns de cal·ligrafia durant el seu procés d'alfabetització; activitats que, no ho oblidem, constitueixen l'eix de la proposta curricular i de les avaluacions externes. ■

Jaume Centelles

Les mans estan connectades amb el cervell. A l'escola, com bé comenta la Montserrat Fons, els infants ensinistren les seves mans fent activitats de prensió i pressió, com ara retallar, estripar, cosir, modelar fang, agafar, escombrar, passar els fulls d'un quadern, fer punta al llapis, obrir una porta, cargolar..., i escriure.

L'escriure com el llegir són processos que les criatures segueixen. Insisteixo en la paraula *procés*, perquè no es tracta d'aplicar «mètodes».

Cada infant recorre el seu propi camí. I aquest procés de lectoescriptura s'emmarca dins del que anomenem *llenguatge*, que té diverses baules connectades entre si. El llenguatge oral n'és una, i la grafomotricitat n'és una altra. Per això, l'escola ha de vetllar per crear els espais o els

contextos on la pràctica de les activitats grafomotrius sigui present. I aquí és on cal posar l'accent, deixant que les criatures experimentin amb tota mena de materials. Si han de fer una grafia determinada, cal que, primer, la puguin vivenciar (amb el cos) i la puguin comprendre. Després ja tindran temps i moments per anar perfeccionant el traç. Primer, saber de lletra.

Però, ai! També hem vist massa vegades mestres que s'entesten a fer quaderns de repassar lletres, còpies interminables d'uns models que no s'han viscut, etc. Així s'aconsegueix tenir l'alumnat calladet i entretingut, però el temps és perdut, malauradament. ■

Manuel Ángel Puentes

Jo crec que no escriu la mà, sinó el cervell, que el tipus de lletra és totalment indiferent i que tan important és la majúscula com la minúscula.

En qualsevol cas, aquests infants escriuran poc de pròpia mà, per la qual cosa, la intel·ligibilitat dels seus missatges està garantida pel processador de textos que utilitzin en cada moment.

Així que l'últim que jo faria seria posar l'alumnat a omplir la darrera versió dels quaderns de cal·ligrafia de Rubio. ■

El debat continua a la web. Participa en els fòrums!

<http://guix.grao.com>